

XI. KALKINMA PLANI'NDA EĞİTİM POLİTİKALARI: MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI'NIN GÖREVLERİ NELERDİR?

Duran MAVİ¹

Öz

Kalkınma planları ülkelerin eğitim yaklaşımlarını biçimlendiren politik araçlardan biridir. Son yıllarda araştırmacılar ve politika yapımcılar kalkınma planlarına ve onların yansımalarına odaklanmış durumdadır. Geçmiş araştırmalarda kalkınma planlarının eğitim otoritelerine yüklediği sorumluluklar çeşitli açılardan ele alınmıştır. Ancak cari kalkınma planında Millî Eğitim Bakanlığı'na düşen politik görevler görece ihmal edilmiştir. Bu nedenle mevcut çalışmada XI. Kalkınma Planı'nda Millî Eğitim Bakanlığı'na verilen görevler ele alınmıştır. Araştırmanın verisi ilgili kalkınma planından elde edilmiştir. İncelemeler doküman analizi deseni kullanılmış ve MAXQDA 2020 adlı yazılımdan yararlanılmıştır. Bulgulara göre hakkaniyet, eğitim yaklaşımları/politikaları ve mesleki eğitim kalkınma planında öne çıkan konulardır. Eğitim kurumlarının teknik altyapısının güçlendirilmesi, eğitimde kalitenin artırılması, öğretim programlarına ilişkin düzenlemeler, beceri-tasarım-yeterlik vurgusu ve rehberlik hizmetleri planın öne çıkan diğer alanlarıdır. Literatüre dayanılarak yapılan tartışma önceki kalkınma planları gibi mevcut kalkınma planının da doğru teşhis koyduğunu ancak etkili sonuçlara varamadığını göstermektedir. Bunda COVID-19 pandemisinin önemli ölçüde etkili olduğu düşünülmektedir. Sonuçlara dayalı olarak araştırmacılara ve politika yapımcılara kalkınma planları ve politik tedbirler hakkında bazı önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, Kalkınma, Millî Eğitim Bakanlığı, Plan, Politika
JEL Sınıflandırması: I21, O20, P21, R58

EDUCATION POLICIES IN THE XITH DEVELOPMENT PLAN: WHAT ARE THE DUTIES OF THE MINISTRY OF NATIONAL EDUCATION?

Abstract

Development plans are one of the political tools that shape the education approaches of countries. In recent years, researchers and policy-makers have focused on development plans and their implications. Previous studies discuss the responsibilities development plans impose on education authorities from various perspectives. However, the Ministry of National Education's political duties have been neglected in the current development plan. For this reason, the duties given to the Ministry of National Education in the XIth Development Plan are discussed in the present study. The data of the study was obtained from the relevant development plan. Document analysis design was used, and MAXQDA 2020 software was utilized. According to the findings, equity, educational approaches/policies, and vocational education are prominent issues in the development plan. Strengthening the technical infrastructure of educational institutions, increasing the quality of education, regulations on curricula, emphasis on skill-design-competence, and guidance services are other prominent subject areas of the plan. The discussion based on the literature shows that the current development plan, like the previous development plans, made a correct diagnosis but did not reach effective results. The COVID-19 pandemic is thought to be significantly effective in this. Based on the results, some suggestions were made to the researchers and policy-makers about development plans and political duties.

Keywords: Education, Development, Ministry of National Education, Plan, Policy
JEL Classification: I21, O20, P21, R58

¹ Dr., Millî Eğitim Bakanlığı, duranmavi@hotmail.com, ORCID: 0000-0001-7244-6448

1. Giriş

Pek çok toplum kaynaklarının önemli bir bölümünü sosyal ve ekonomik olarak geliştirmek, çağdaş ülkelere yetişmek için kullanılmaktadır. Kalkınma olarak da adlandırılan bu çaba, yurttaşların refahını artırmayı amaçlayan politikaların geliştirilerek uygulanmasına dayanmaktadır (Yılmaz ve Sarpkaya, 2016: 108-109). Genelde ekonomik bir kavram olarak algılanan kalkınma, sosyal bir içeriğe de sahiptir (Büyüksan 1995; Buyruk, 2016; Çakmak, 2008). İktidarlar kalkınma aracılığıyla ülkelerinde kişi başına düşen geliri yükseltmeyi ve yurttaşlarının daha kaliteli bir sunmayı arzularlar (Karakütük, 2020). Ancak bu arzu tesadüfle varılmayacak kadar kapsamlıdır. Bu nedenle kalkınma, öteden beri programlamaya dayalı bir süreç olarak ele alınmaktadır. Sürecin doğal bir sonucu olarak da ülkeler kalkınma planları hazırlamakta, uygulamakta ve sonuçlarını değerlendirmektedir.

Kalkınma planları politik-yönetimsel dokümanlardır. Devletlerin ekonomik, sosyokültürel, sınai ve hukuki yaklaşımları bu dokümanlardan anlaşılabilir. Kalkınma planları aracılığıyla toplumların ilerlemesini destekleyen yapıların, değerlerin ve çabaların yaratılması amaçlanmaktadır (Adem, 1981: 8). II. Dünya Savaşı ve ardından yaşanan ekonomik ve sosyal bunalım kalkınma çalışmalarının pek çok ülkede olduğu gibi Türkiye'de de planlanmasını sağlamıştır. Böylece Türkiye'de kalkınma planlarının ilki 1963'te uygulanmaya konulmuştur.

Türkiye'de 60 yıldır uygulanan kalkınma planlarıyla ekonomik ve sosyal gelişimin etkililiği kamu eliyle düzenlenmeye çalışılmaktadır. Yalnızca ekonomik büyümenin bir ülkenin gelişmesi için yeterli olmadığı bilindiğinden (Karakütük, 2020; Yılmaz ve Sarpkaya, 2016) kalkınma planlarında Türk toplumunun eğitimsel açıdan ilerlemesi de gözetilmektedir (Çoruk, 2019; Özdemir, 2018: 281). Zira kalkınmış ülkelerin ekonomik olduğu kadar eğitimsel açıdan da geliştikleri bilinmektedir (Asteriou ve Agiomirgianakis, 2001; Şirin, 2015). Kalkınmayı hedefleyen bir ülke olarak Türkiye'deki eğitimin de kalkınma planlarında kendisine önemli ölçüde yer bulduğu görülmektedir (Akça vd., 2017; Taş ve Yenilmez, 2008). Doğal olarak Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) ve politikaları da bu konseptten etkilenmektedir (Çoruk, 2019; Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı [TCCSBB], 2019). Nitekim bir milat olarak kabul edilebilecek I. Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda eğitim, arzulanan kaliteli yaşama erişmek için kalkınmanın önemli araçlarından biri olarak kabul edilmiştir. Aynı planda eğitimden (bir başka deyişle MEB'den) ülkeyi kalkındırarak nitelikli işgücünün beklendiği belirtilmiştir (Devlet Planlama Teşkilatı [DPT], 1963). Bu ifadeler kalkınmak için planlardan yararlanan Türkiye'nin kalkınma-eğitim ilişkisine verdiği önemi ilkesel ve örgütsel düzeyde kanıtlamaktadır. Kalkınma planlarında eğitim hakkındaki bu ve benzer söylemler varlığını 20 yıl kadar korumuştur. 80'lerden itibaren ise kalkınma planlarında eğitime ilişkin liberal argümanlar dikkat çekmektedir. Bu dönemde MEB'i ilgilendiren beceri eğitimi, rehberlik hizmetleri ve kadınların eğitimi gibi konu başlıkları kalkınma planlarında öne çıkmaktadır. 2000'lerde ise MEB'e kalkınma planlarında yüklenen misyonun fiziki altyapının güçlendirilmesi, mesleki eğitimin geliştirilmesi, taşınabilir eğitim, zorunlu temel eğitim, işgücünün eğitimi, süreç odaklı ve bireysel farklılıkların gözetilmesi gibi pek çok unsurdan oluştuğu görülmektedir (DPT, 2000). İçinde bulunduğumuz günlerde XI.'si yürürlükte olan kalkınma planında ise MEB'den beklenen nitelikli işgücü, finansal okuryazarlık, eğitim-sektör iş birliği, stajyer destekleri, sertifikalı eğitim programları, zorunlu erken çocukluk eğitimi ve eğitimde kalite güvence sistemi gibi geniş ve derin bir alana yayıldığı görülmektedir (TCCSBB, 2019). Tüm bu beklentiler MEB tarafından yürütülen her bir işlemde kendisini hissettirmektedir.

MEB Türkiye'de eğitim hizmetlerinin planlanması, örgütlenmesi, yürütülmesi, denetlenmesi ve geliştirilmesi konusunda en yetkili kamu kurumudur. Bir başka deyişle MEB, Türkiye'de eğitimin yönetiminden sorumlu en üst kamusal aygıttır. Bu sorumluluk aralarında kalkınma planlarının da bulunduğu stratejik dokümanlarda yer alan hedeflerin gerçekleştirilmesini de içermektedir (Strateji Geliştirme Başkanlığı, 2022: 36-37). Kalkınma planlarında yer alan temel politikalar ve hedefler MEB tarafından gerçekleştirilmesi amaçlanan ulusal önceliklerdir (Resmi Gazete, 2011). Bu önceliklerin ne olduğunun netleştirilmesi, Türkiye'deki eğitimin yönetsel panoramasının kavranması açısından

kritik öneme sahiptir. Zira kalkınma planları Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde onaylanmakta ve toplumsal beklentilerin genel görünümünü yansıtmaktadır.

Kalkınma planlarında MEB'e verilen görevlerin tam olarak anlaşılması durum değerlendirilmesi yapılması ve geleceğin kestirilmesi gibi önemli fonksiyonlara (Karakütük, 2020) katkı sunabilmektedir. Böylece Türk eğitim sisteminin yönetiminde en üst otoriteye kalkınma özelinde biçilen rol daha iyi anlaşılabilir. Ayrıca kamu, araştırmacılar ve uygulayıcılar açısından kalkınma planı-MEB politikaları ilişkisinin çözülmesi kolaylaşmaktadır. Önceki çalışmalarda kalkınma planları daha çok genel hatlarıyla analiz edilmiştir (Akça vd., 2017; Büyükarıslan, 1995; Çakmak, 2008; Küçük, 2012). Eğitim ve MEB özelindeki bazı geçmiş araştırmaların (Altundemir, 2012; Küçük 2008; Taş 2007) nispeten güncellenmeye ihtiyaç duyduğu düşünülmektedir. Sınırlı sayıdaki çalışmada ise yalnızca yükseköğrenimin görünümü ele alınmıştır (Yücel ve Çalık, 2022). Cari kalkınma planının MEB politikaları açısından bir bütün olarak analiz edildiği bir araştırmaya ise rastlanmamaktadır. Ayrıca kalkınma planındaki eğitimsel tedbirlerin literatürle uyumlu olduğu ya da ayrıştığı noktaların ne olduğu bilinmemektedir. Bu kapsamda araştırmada XI. Kalkınma Planı'nda MEB'den beklenen politik görevlerin çözümlenmesi hedeflenmektedir.

2. Literatür Özeti

2.1. Kalkınma Planları ve Eğitim

Kalkınma, en basit anlamda bir ülkenin ekonomik ve sosyal olarak gelişmesidir. Bir program olmadan ülkelerin kalkınma amaçlarına ulaşip ulaşmadıkları tam olarak değerlendirilememektedir (Karakütük, 2020: 357). Bu nedenle toplumların gelişmesi kalkınma planları üzerinden ele alınmaktadır. Kalkınma planlarında yer alan ifadeler ekonomi, sağlık, eğitim, ulaşım, güvenlik ve adalet gibi temel alanlarda gelişmeyi amaçlayan kamusal amaçları ifade etmektedir. Bu planlar orta vade (üç-beş yıllık) politik belgelerdir. Kalkınma planlarında ekonomik konular kadar toplumsal ve kültürel çalışma alanları ile bunlara ait alt alanlar da kendisine yer bulmaktadır (Altundemir, 2012; Çoruk, 2019; Karakütük, 2020: 21; Taş, 2007).

Kalkınma planları on yıllardır kendisinden yararlanan dokümanlardır. Kalkınma planları aracılığıyla devletlerin görevlerinin genel hatları çizilmektedir. Kalkınma planları sadece devletlerin değil; bireyleri ve özel sektörü de ilgilendiren konuların merkezi kararlarla gözden geçirilmesini içermektedir. Böylece kalkınmaya ilişkin politik yaklaşımın bir bütünlüğe, tutarlı bir görünüme kavuşturulması sağlanmaktadır. Aksi halde gelecek dönemler için gerekli hazırlıklar yapılamamakta, olası sorunlara çözüm üretilmemektedir (Akça vd., 2017). Geçmişte Büyük Buhran ve Soğuk Savaş kalkınma planları konusundaki hassasiyetin uzun yıllar desteklenmesini sağlamıştır. Günümüzde ise kalkınmanın planlı hale gelmesinde devletlerin yenilikçi tutumları ve gelişme arzuları önemli rollere sahiptir (Aypay, 2015). Öyle ki pek çok ülke artık kalkınma planlarının hazırlanması ve uygulanması için çeşitli kurumlar ihdas etmekte (DPT, Kalkınma Bakanlığı vb.), çeşitli yerel ajansların, bölgesel oluşumların (Karadeniz Ekonomik İşbirliği Teşkilatı vb.) ve uluslararası kuruluşların (Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü, Dünya Bankası vb.) dinamiklerini kalkınma planlarına da yansıtmaktadırlar (Buyruk, 2016). Kalkınma planlarının bu bakımdan toplumun tamamını ilgilendiren yaşamsal çalışma alanlarına sahiptir. Eğitim de kalkınma planlarında ele alınan ve farklı alt alanları bulunan çalışma alanları arasındadır (Akça vd., 2017; Altundemir, 2012; Kurul, 2012; Toprakçı ve Bakır, 2019). Zira erken çocukluk dönemi eğitime verilen önem (Toran, 2017) ve sığınmacıların/mültecilerin eğitimi (Mavi, 2022; Topaloğlu ve Özdemir, 2020) gibi konular da artık kalkınma planlarının öğeleri haline gelmiştir.

Sektörel gelişim hedeflerine planlarla erişme eğilimi (Taş, 2007) ve eğitimin de bir sektör olarak algılanması (Kurul, 2012) kalkınma planlarını eğitimi kapsayacak şekilde genişletmiştir (Küçük, 2008). Ekonomik ve toplumsal gelişme açısından eğitim önemli bir kaldıraçtır. Pek çok araştırmacının ve kuruluşun da onayladığı bu görüş (Hanushek ve Woessmann, 2010: 60; Şirin, 2015; World Bank, 2021) ülkelerin eğitim hakkındaki politik düzenlemelerini önce kalkınma planlarına buralardan da yıllık programlara ve kurumsal misyonlara yansıtılmalarına kadar giden süreci

doğurmuştur. Böylece kalkınma eğitimi, eğitim kalkınmayı besler hale gelmiştir. Günümüzde güçlü bir eğitim sistemine sahip olmak suretiyle yurttaşlarını kendilerine yeten bireyler haline getirmek kalkınmış ülkelerin özellikleri olarak listelenmektedir (Günkör, 2017).

Kalkınma planları *sürdürülebilirlik* ve *insani gelişme* konseptleri ile birlikte ele alınmaktadır. Bu durum da kalkınma planlarında eğitime verilen önemi daha da artırmaktadır. Nitekim Türkiye, kuruluşundan itibaren kalkınma ve eğitim arasındaki ilişkiyi dikkatli biçimde kurmaya ve korumaya çalışmıştır. Literatürde eğitimin kalkınmayı kalkınmanın da eğitimi desteklediği vurgulanmaktadır (Günkör, 2017; Tunç, 2022; World Bank, 2021). Bazı araştırmacılar ise kalkınmanın eğitime ilişkisinin sanıldığı kadar güçlü olmadığını belirtmekte eğitim-kalkınma ilişkisinin romantize edildiğini dile getirmektedir (Buyruk, 2016). Ancak ana akım yaklaşımların ve gelişmiş ülkelerin eğitim-kalkınma ilişkisini pozitif korelasyona sahip bir ilişki olarak değerlendirdiği görülmektedir (Tunç, 2022). Bu değerlendirmenin doğal bir sonucu olarak ülkeler bütçelerinden önemli payları kalkınabilmek adına eğitim hizmetlerine ayırmışlardır (Aslan ve Yılmaz, 2021). Türkiye de eğitime ayırdığı bütçe ve kalkınma konusunda eğitim-öğretim faaliyetlerine yüklediği anlamla bu ülkelerde biridir.

2.2. Türkiye Bağlamı, MEB ve Politika Tedbirleri

Türkiye kalkınmakta olan bir ülkedir. Ülkede yasal olarak eğitimden yurdun iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunma bilincini ve gücünü kazandırma amacına hizmet etmesi beklenmektedir (Resmi Gazete, 1973: 5106). Anılan beklenti eğitimle ilgili temel kamu aygıtı olması bakımından MEB'e ulusal düzeyde, mutlak ve çeşitli görevler yüklemektedir. Bu nedenle Türkiye'de MEB'den eğitimi iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınma hedeflerine uygun olarak tasarlayıp gerçekleştirmesi (Resmi Gazete, 1973: 5103), bir diğer deyişle eğitimi kalkınma planlarını gözeterek yönetmesi istenmektedir.

Öteden beri dile getirilen kalkınma-mesleki eğitim ilişkisi hem ulusal hem de uluslararası muteber metinlerde kendisini korumaya devam etmektedir (MEB, 2018; World Bank, 2010). Bu koruma kalkınma planları, eğitim ve mesleki gelişim konusunu Türkiye açısından son derece değerli kılmaktadır. Benzer şekilde öğretmenlik mesleği ve öğretmenlik meslek kanunu hakkındaki profesyonel yaklaşım kalkınma planlarına içerik üreten cinstendir (Toprakçı ve Bakır, 2019). Yine Türkiye'deki okulların teknik altyapısının güçlendirilmesi araştırmacıların politika yapıcılara yıllardır önerilerde bulunduğu konular arasındadır (Turan, 2020; Seferoğlu, 2007). Tüm bunlar MEB'in kalkınma planlarındaki eğitimsel görevlerini zenginleştiren elementlerdir. Ancak bu elementler kalkınma planlarında hızlı biçimde değişime uğramamaktadır.

Türkiye'nin eğitim politikaları ve kalkınma planları arasındaki ilişki teorik açıdan *mutualist* olarak değerlendirilebilir. Öyle ki kalkınma planlarının daha ilkinde eğitim ve kalkınma arasındaki ilişkinin altı çizilmekte, eğitime kalkınma planlarında yer verilmektedir (Taş ve Yenilmez, 2008). Bu anlamda MEB'e çok önemli ve özel sorumluluklar yüklenmiştir (DPT, 1963). Ancak söz konusu, planlarında eğitimsel hedeflerin işe koşulması olduğunda MEB'in güçlük çektiği ifade edilmektedir (Altundemir, 2012; Küçükler, 2008; 2012, Şirin, 2015). Oysa eğitim-öğretim hizmetlerinde yenilikçi ve uygulamaya dönük tutum hem yurt içinde (MEB, 2018; Topal, 2021) hem de yurt dışında güç kazanmaya devam etmektedir (Borras ve Edquist, 2015). Bu tablo ise Türkiye'de kalkınma planlarında yer alan politik ifadelerin durumunu ve başarısını ilgi çekici hale getirmektedir. Geçmişte kalkınma planlarının öncülük ettiği kamusal metinlerde Türkiye'de mesleki eğitim, okulların donanımsal açıdan desteklenmesi, öğretimde kalite, öğretmenlik mesleği ve öğretmen istihdamı başlıklarının dikkat çektiği görülmektedir (Kalkınma Bakanlığı, 2006). Bununla birlikte sonraki kalkınma planında ve MEB' ait güncel metinlerde bu ifadelerin nitelikli kalkınma ve eğitim ara kesitinde bütünleştiğini söylemek mümkündür (Kalkınma Bakanlığı, 2013; MEB, 2018; 2020).

Yasal ifadeyle MEB, Türk vatandaşlarının ve Türk toplumunun refah ve mutluluğunu artırmak; öte yandan milli birlik ve bütünlük içinde iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmayı desteklemek ve hızlandırmak ve nihayet Türk Milletini çağdaş uygarlığın yapıcı, yaratıcı, seçkin bir ortağı yapmak ile

görevlendirilmiştir (Resmi Gazete, 1973: 5102). Diğer bakanlıklar gibi MEB de bu görevleri yerine getirirken kalkınma planlarındaki içeriği gözetmekle yükümlüdür (Karakütük, 2020). Yani kalkınma planlarının yasal, emredici yönü içeriğindeki politik tedbirlerin programlanması, uygulanması ve denetlenmesi açısından MEB'i sorumlu tutmaktadır. Yönetsel organları ilgilendiren konuların, planların irdelenmesi onlardan beklenenlerin özetlenmesine hizmet edebilir. Bu itibarla cari kalkınma planında MEB'e düşen yükümlülüğün çözümlenmesi arzu edilen eğitimsel görünüm hakkında fikir verecektir. Böylece Türkiye'nin eğitimsel politika organının sorumlulukları deşifre edilebilecektir. Bu nedenle mevcut araştırmada XI. Kalkınma Planı'nda MEB'den beklenen politik görevlerin çözümlenmesi hedeflenmektedir. Çözümlemeler sırasında aşağıdaki sorular yanıtlanmıştır: XI. Kalkınma Planı'nda MEB'den beklenen politik görevler;

- 1) Ne durumdadır?
- 2) Hangi temalar ve alt temalar altında kümelenmektedir?
- 3) Tematik açıdan incelendiğinde görevler hakkında neler söylenebilir?

3. Yöntem

3.1. Desen

Mevcut çalışmada nitel araştırma desenlerinden doküman analizi (document analysis) kullanılmıştır. Bu desen basılı ve dijital materyallerin çözümlenmesi için kullanılmaktadır (Patton, 2015: 222; Yıldırım ve Şimşek, 1999/2016). Araştırmada incelenmesi amaçlanan kalkınma planının bir dijital doküman olması anılan desenin çalışma için uygun olduğuna karar verilmesini sağlamıştır. Analizler sırasında temalaştırma işlemleri için açıklayıcı kodlamadan (descriptive coding) yararlanılmıştır. Bu tekniğin verilerin önce ana kategorilere sonrasında da alt kategorilere ayrılmasına uygunluğu (Saldaña, 2019: 255-256) seçiminde belirleyici olmuştur.

3.2. Çalışma Grubu, Veri Toplama Aracı ve Veri Toplama

Araştırma verilerine TCCSBB ait internet sitelerinden erişilmiştir. XI. Kalkınma Planı'nda yer alan ayrıntıların ve amaçların tamamı doğrudan eğitimi ve MEB'i ilgilendirmemektedir. Bu yüzden MEB'i bağlayan verilerin araştırma dokümanından sağlanması adına ilgili plan üzerinde çözümlemeler yapılmıştır. Ardından veriler yazar tarafından sentezlenmiştir. Sentez sürecinin ve işleminin başarısından emin olmak için literatür incelemeleri derinleştirilmiştir. İncelemeler sırasında MEB 2022 Performans Programı'nda da araştırmada analiz edilmesi planlanan bilgilerin derlendiği tespit edilmiştir. Bir başka deyişle ilgili programın sunduğu verilerin yazarın saptamalarını onayladığı görülmüştür. Ardından çalışmaya XI. Kalkınma Planı'ndan erişilen ve MEB 2022 Performans Programı tarafından onaylanan bilgilerle devam edilmiştir.

3.3. Güvenirlilik ve Geçerlik

Araştırma açık kaynaklardan elde edilen resmi dokümanlarla yürütülmüştür. Öyle ki bu dokümanlardan MEB 2022 Performans Programı'nın yazarın XI. Kalkınma Planı'ndan derlediği verileri içerdiği görülmüştür. Bu, araştırmanın güvenilirliğini ve geçerliğini artıran önemli bir faktör olarak görülebilir. Araştırma verilerinin analizinde MAXQDA 2020 adlı nitel araştırma yazılımından yararlanılmıştır. Böylece çalışmanın güvenilirliği ve geçerliği artırılmaya çalışılmıştır (Merriam, 2009). Araştırmada kullanılan sorular uzman görüşü nitel araştırmalar konusunda deneyimli üç araştırmacının görüşüne sunulmuştur (Yıldırım ve Şimşek, 1999/2016). Uzmanların geçmişte doküman analizi çalışmış, eğitim bilimleri alanından olmalarına dikkat edilmiştir. Uzman görüşlerinin ardından araştırma sorunlarına son şekli verilmiştir. Kategoriler oluşturulurken kullanılan kodların uyumluluğu özenle sağlanmıştır. Bunun için görüşlerine başvuru uzmanlardan temalaştırma işlemleri sırasında da destek alınmıştır. Böylece gerektiğinde yeni temaların oluşturulması, ortak yanları olan kodların birleştirilerek aynı temalar altında toplanması sağlanmıştır.

3.4. Araştırma Etiği

Mevcut araştırmada katılımcı görüşlerine başvurulmamıştır. Kamusal, halka açık dokümanlar analiz edildiğinden bir etik kurulun iznine başvurulmamıştır. Verilerin elde edilmesi sırasında birincil kaynaklardan yararlanılması bu tutumda etkili olmuştur. Bununla birlikte araştırmacı tarafından gerekli yayın etiği ilkelerine uyulduğu ve doğacak sorumlulukların kabul edildiği beyan edilmiştir.

3.5. Analiz Süreci

Nitel araştırmalarda verilerin analizi sırasında çeşitli prosedürlerden yararlanılmaktadır (Özdemir, 2010). Bunlardan biri de Miles ve Huberman (1994/2019) tarafından ortaya konulmuştur. Bu prosedüre göre bir nitel araştırmanın verileri çözümlenirken sırasıyla (i)verilerin sadeleştirilmesi, (ii)verilerin görselleştirilmesi, (iii)sonuç çıkarma ve doğrulama adımları izlenmektedir. Yazarların ortaya koydukları adımlara göre mevcut çalışmada ilk olarak elde edilen bilgilerin basitleştirilmesi, düzenlenmesi ve kümelenmesi yapılmıştır. Daha sonra veriler konsolide edilmiştir. Konsolide edilmiş verilerin kelime bulutu ve şekiller ile görselleştirilmesi bu kapsamda yapılmıştır (Kuckartz ve Rädiker, 2019). Tespitler *bulgular* bölümünde açıklanmış, *tartışma ve sonuç* bölümünde ayrıntılı biçimde yorumlanmıştır.

4. Bulgular

4.1. Politik Görevler Hakkındaki Bulgular

Araştırmanın ilk sorusunun yanıtlanması için politik görevler tespit edilmiştir. İncelemeler sonucunda XI. Kalkınma Planı'nda MEB' düşen pek çok politik görevin bulunduğu görülmüştür. Görevlerin ön görünümünü yansıtmak için kelime bulutu kullanılmıştır. Kelime bulutu incelendiğinde XI. Kalkınma Planı'nda düzenlemelere, mesleki eğitime, öğretime dönük ifadelerin ön planda olduğu görülmektedir (Şekil 1).

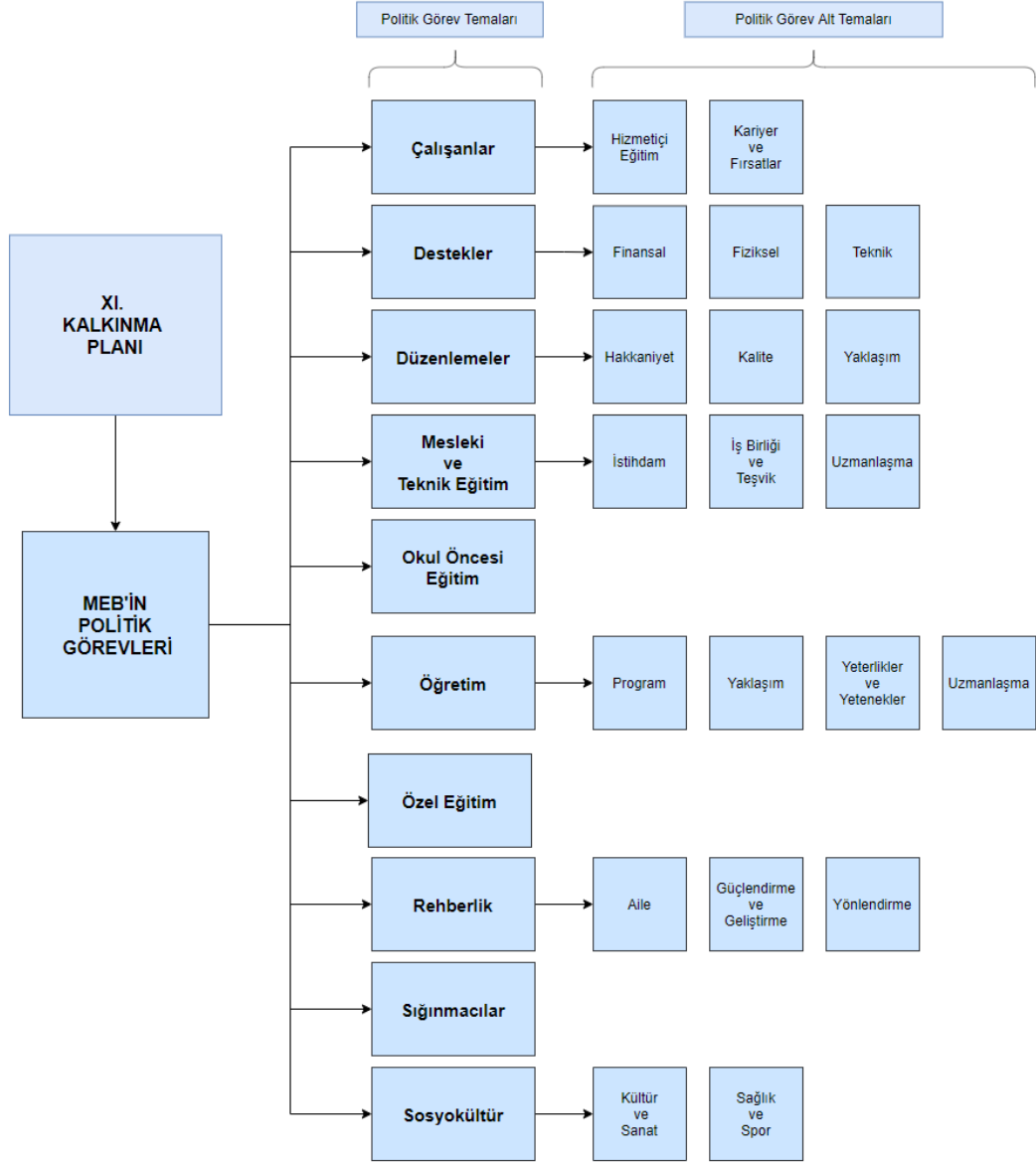
Şekil 1: MEB'e Düşen Görevlere İlişkin Kelime Bulutu

4.2. Kümeler Hakkındaki Bulgular

Araştırmanın ikinci sorusunun yanıtlanması için XI. Kalkınma Planı'nda MEB'e ait politik görevler derlenerek 222 koda erişilmiştir. Bu kodlar *çalışanlar* (13), *destekler* (30), *düzenlemeler* (56), *mesleki ve teknik eğitim* (46), *okul öncesi eğitim* (3), *öğretim* (32), *özel eğitim* (5), *rehberlik* (20), *sığınmacılar* (3) ve *sosyokültür* (14) adlı 10 temada kümelenmektedir. Burada en fazla kod, *düzenlemeler* temasında iken en az kod *sığınmacılar* temasındadır (Şekil 2).

Şekil 2: Temalar ve Alt Temalar

Şekil 2'de araştırma kapsamında ele alınan politik görevlerin toplam 20 alt temadan oluştuğu görülmektedir. Bu temalardan üçü (*okul öncesi eğitim, özel eğitim ve sığınmacılar*) herhangi bir alt tema içermemektedir. Oluşturulan temaların ve alt temaların Şekil 1'deki kelime bulutu ile örtüştüğü görülmektedir. Nitekim kelime bulutunda ön plana çıkan düzenlemeler, mesleki eğitim ve teknik konular hakkındaki ifadeler araştırmanın sayıca fazla kod içeren temalarını yansıtmaktadır.

4.3. Görevlere İlişkin Bulgular

Araştırmanın son sorusunun yanıtlanması için yapılan incelemelerde şu sonuçlara varılmıştır: *Çalşınlar* temasına ait *hizmetçi eğitim* alt temasında öğretmenlere dönük mesleki gelişim hedefleri dikkat çekicidir. Ayrıca okul yöneticilerinin de profesyonel açıdan güçlendirilmesini amaçlayan mesleki çalışmaların planda kendisine yer bulduğu görülmektedir. *Kariyer ve fırsatlar* alt temasında öğretmenlere dönük profesyonel ve ekonomik iyileştirmeler göze çarpmaktadır. Okul yöneticiliğinde profesyonelleşme ve öğretmenlik meslek kanunu bu alt temanın belirgin öğeleridir.

Destekler temasındaki *finansal* alt boyutunda okullara sunulan kaynakların ve eğitimsel teşviklerin artırılması dile getirilmektedir. Aynı alt temada öğrencilere ücretsiz okul yemeği hedefi de yer almaktadır. *Fiziksel* alt temasında derslik, atölye ve bina yapımı konusundaki arzular sıralanmaktadır. Tasarım ve beceri atölyelerinin kurulması bu alt temada yer almaktadır. *Teknik* alt temasında ise eğitim kurumlarının elektronik ve teknolojik altyapısının güçlendirileceği, bu alandaki yatırımlara devam edeceği belirtilmektedir. Teknik altyapının güvenilirliğine ve kalitesine de vurgu yapılan bu alt temada arz-talep eşleşmesi, e-dosya, yapay zeka, sertifikasyon ve sektör talepleri başlıkları kendisine yer bulmaktadır.

Düzenlemeler temasındaki *hakkaniyet* alt teması dezavantajlı bireyleri, sığınmacıları ve kızların eğitimini önceleyen bir görünüme sahiptir. Bu alt temadaki kodlar öğretmenleri, öğrencileri ve aileleri ilgilendiren ekonomik, sosyal, hukuki ve eğitimsel tedbirleri (rehberlik hizmetleri, beslenme, eğitime erişim, ölçme ve değerlendirme işlemleri vb.) içermektedir. *Kalite* alt temasında yer alan unsurların ise öğretmenleri, öğrencileri, okulları öncelediği görülmektedir. Eğitimde kalite güvence sisteminin oluşturulması, okul gelişimi, standartlar/yeterlikler ve Eğitim İş Birliği Teşkilatı Enstitüsü'nün kurumsallaşması hakkındaki görevler de bunu onaylamaktadır. *Yaklaşım* alt teması öğretmenlere, okullara, teknik altyapıya, öğretim programlarına ve etkinliklerine, sınav sistemine, devamlılığa, patent/faydalı model geliştirilmesine dönük geniş bir içeriği barındırmaktadır. Tam gün eğitim, erken çocukluk dönemi eğitimi ve mesleki eğitim hakkındaki düzenlemeler *yaklaşım* alt temasındaki diğer politik tedbirleri oluşturmaktadır.

Mesleki ve teknik eğitim temasının ilk alt teması *istihdam*dır. Bu alt temanın odağında eğitim-istihdam ilişkisinin güçlendirilmesi bulunmaktadır. Sektörlerin ihtiyaçlarına yanıt verilmesine dönük düzenlemeler, teşvikler, mesleki eğitimin özendirilmesi ve teknik eğitim portalı bu anlamdaki temel politik tedbirler olarak sıralanmaktadır. *İş Birliği ve teşvik* alt teması ihtiyaç duyulan iş gücünün karşılanmasını işaret ederek kamu kurumları, özel kurumlar/kuruluşlar ve üniversiteler ile yapılacak protokolleri merkezinde tutmaktadır. Bu alt temada sanayi-eğitim iş birliği, eğitimin piyasalarla bağlantısının güçlendirilmesi, beklentilere reel anlamda yanıt verilmesi ve tanıtım/destek/akreditasyon çalışmaları da yer almaktadır. *Uzmanlaşma* alt teması, *mesleki ve teknik eğitim* temasında profesyonelleşmenin altının çizildiği bölümdür. Okulların sektörel ihtiyaçlar açısından ihtisaslaşması, sertifikalı eğitim programları, vasıflı iş gücü ihtiyacının karşılanması, öğretim programlarının yenilenmesi, meslek standartlarının ve yeterliklerinin güncellenmesi bu alt temadaki uzmanlaşma önlemleridir.

Okul öncesi eğitim teması herhangi bir alt tema içermemektedir. XI. Kalkınma Planı'nda okul öncesi eğitimin beş yaşında başlaması ve bu konuda alternatif modellerin geliştirilmesi hedeflenmektedir. Planda bu hedeflerle uyumlu olarak yeni okul öncesi eğitim kurumlarının açılması ve buralarda sunulan hizmetlerin çeşitlendirilmesi ifade edilmektedir.

Öğretim temasında *program* alt teması çeşitli derslerin içeriklerinin, eğitim kurumlarının ve öğretim programlarının geliştirilmesini/yenilenmesini içermektedir. Benzer şekilde öğrencilerin akademik ve sosyal gelişimi için çeşitli programların hazırlanması da yine bu alt temada yer almaktadır. *Yaklaşım* alt teması eğitimde buluş ve tasarım temelli uygulamalar, bilişim platformlarının güçlendirilmesi ve yaşam boyu öğrenme tedbirleri yer almaktadır. Sağlık, beslenme, hukuk, finans ve sosyal medya okur yazarlığı hakkındaki eğitimler/düzenlemeler bu alt temadaki belirgin misyonlardır. *Yeterlikler ve yetenekler* alt temasında Türkçe, matematik ve yabancı dil derslerine dönük tedbirler ön plana çıkmaktadır. Spor eğitimi, beceri ve tasarım atölyeleri ve okuma/anlama/düşünme/dinleme becerilerini geliştirici görevler burada yer almaktadır. Ayrıca bu alt temada liderlik becerileri ve yaygın eğitim hakkındaki hedeflerin varlığı da gözden kaçmamaktadır. *Yükseköğrenim* alt temasının odağında mesleki eğitim hakkındaki çalışmalar ve üniversitelerle yapılacak iş birlikleri bulunmaktadır. Ortaöğretim kurumlarının üniversitelerin olanaklarından (dersler, laboratuvar vb.) yararlanabilmeleri de bunlar arasındadır.

Özel eğitim teması özel yetenekli öğrencilerin tespiti hakkında temel politikaları barındırmaktadır. Örneğin temada ulusal bir değerlendirme kurulunun ihdas edileceği ifade

edilmektedir. Ayrıca özel eğitime geresinim duyanlar için tanılama/izleme merkezleri ile ve ihtiyaç haritalarının oluşturulması da bu bağlamda ifade edilen politik tedbirlerdir.

Rehberlik teması bünyesindeki *aile* alt teması dezavantajlı ailelerin rehabilitasyonunu ve sağlık/eğitim hakkındaki farkındalığını geliştirmeyi amaçlayan önlemlerden oluşmaktadır. Ev içi sorumluluk bilincinin yükseltilmesi, suçta sürüklenmenin önlenmesi ve bağımlılıkla mücadele bu alt temanın temel faktörleri arasındadır. *Güçlendirme ve geliştirme* alt teması rehberlik ve araştırma merkezlerinin ve buralarda sunulan hizmetlerin iyileştirilmesini içermektedir. Tanıtım-bilgilendirme çalışmaları, hizmet standartlarının yükseltilmesi ve çeşitli becerilerin kazandırılması anılan iyileştirmeler kapsamında hedeflenen çalışma konularıdır. *Yönlendirme* alt temasında ise mesleki eğitime özendirme, piyasanın taleplerine yanıt verme ve fen/mühendislik/teknoloji/spor alanları hakkındaki danışma hizmetlerinin geliştirilmesi yer almaktadır.

Sığınmacılar temasında geçici koruma statüsü altındaki bireylerin eğitime erişiminin artırılacağı dile getirilmektedir. Bu bireylerin Türkçeyi kullanma becerilerinin geliştirilmesi tedbiri de yine bu temada kendisine yer bulmaktadır. Plan geçici koruma statüsü altındaki öğrencilerin mesleki üst öğrenime yönlendirilmelerini de içermektedir.

Sosyokültür teması *kültür ve sanat* ile *sağlık ve spor* alt temalarından oluşmaktadır. Her iki temada da öğrencilerin ilgili alanlardaki farkındalıklarının artırılmasını sağlayacak uygulamaların çoğaltılacağı belirtilmektedir. *Kültür ve sanat* alt temasında gerekli destek, program hazırlama ve izleme tedbirleri yer almaktadır. *Sağlık ve spor* alt temasında ise okulların fiziksel olanaklarının geliştirileceği ve insan kaynağı ihtiyacının karşılanacağı dile getirilmektedir.

5. Sonuç

Bu çalışmada XI. Kalkınma Planı'nda yer alan politik görevler ele alınmıştır. Araştırmanın ilk sorusu anılan politik görevlerin neler olduğu hakkındadır. Bulgular kalkınma planında MEB'e verilen temel sorumluluğun çeşitli düzenlemelere (kalite, yaklaşım vb.), mesleki eğitime ve öğretime dönük olduğunu göstermektedir. Bu durum literatürle örtüşmektedir. Nitekim çeşitli araştırmacılar (Bümen vd., 2012; Hamart ve Arkan, 2018; Topal, 2021) MEB'den farklı politikalar üretmesini ve uygulamasını beklemektedir. Öte yandan mesleki eğitimin geleceği konusundaki tartışmalar tüm hızıyla devam etmektedir (Hamart ve Arkan, 2018; Karabulut ve Marul, 2011; Markowitsch ve Hefler, 2019). Mesleki eğitime ayrılan bütçe ve teknik eğitime verilen önemle (MEB, 2020) paralel biçimde XI. Kalkınma Planı'nda MEB'den çeşitli tedbirler alması istenmektedir. Öğretim konusundaki politik bakışın yenilikçi görünümü ise gerek Türkiye'de (MEB, 2018) gerekse Türkiye dışında (Borras ve Edquist, 2015; World Bank, 2010) yapılan araştırmalarla bütünlük göstermektedir. Bu itibarla XI. Kalkınma planında yer alan politik tedbirlerin literatürdeki egemen görüşü onayladığı ifade edilebilir.

Araştırmanın ikinci sorusu aracılığıyla XI. Kalkınma Planı'nda MEB'in politik görevlerinin nasıl kümelendiği incelenmiştir. Sonuçlar MEB'e düşen sorumluluğun farklı alanlarda gruplandığını göstermektedir. Bu görüntü benzer araştırmalarda da dile getirilmektedir (Altundemir, 2012; Yücel ve Çalık, 2022). Politik görevler okul öncesi eğitim, özel eğitim ve sığınmacılar söz konusu olduğunda sade bir görünüme sahiptir. Oysa erken çocukluk eğitiminin derinliği ve kalkınmadaki rolü (Toran, 2017), özel eğitim alanındaki sorunların kapsamlılığı (Karasu ve Mutlu, 2014) ve sığınmacıların yaşadıkları güçlükler (Mavi, 2022; Topaloğlu ve Özdemir, 2020) XI. Kalkınma Planı'nda kaleme alınan eğitimsel politik tedbirlerin sığ bir çerçevede özetlendiğini düşündürmektedir. Tam tersine destek çalışmaları, düzenlemeler, mesleki ve teknik eğitim, öğretim ve rehberlik hizmetleri konusunda MEB'den beklenenlerin detaylı görünümü ise geçmiş kalkınma planlarıyla (Altundemir, 2012; Aypay, 2015; Küçüker, 2008; 2012; Topal, 2021) mevcut kalkınma planını bir araya getirmektedir.

Mevcut çalışmanın son sorusu XI. Kalkınma Planı'nda MEB'den beklenen politik tedbirlerin ayrıntılarına ilişkindir. Bulgularda dikkat çeken ilk konu öğretmenlerin mesleki açıdan güçlenmesini ve öğretmen meslek kanunu gözetilen yaklaşımın (MEB, 2018, Toprakçı ve Bakır, 2019) planda

kendisine yer bulmasıdır. Önceki kalkınma planında mesleki gelişim ve kariyer hakkındaki tedbirler temelde öğretmenlerle ilgiliyken (Gönülaçar, 2014) cari kalkınma planında bu kapsam okul yöneticiliğini de içine almıştır. Dahası planda yer alan okul yöneticiliğinin profesyonel bir çalışma alanı haline getirilmesi hedefi, bir paradigma değişikliğine işaret etmektedir. Zira Türkiye'de okul yöneticiliği öteden beri öğretmenliğin bir alt alanı olarak algılanmaktadır (Özdemir, 2018). Okul, derslikler konusundaki hedefler bazı fiziksel olanakların istenen düzeyde olmadığı fikrini vermektedir. Teknik altyapının güçlendirilmesi de bu bağlamda değerlendirilebilecek ve çeşitli araştırmacılar (Turan, 2020; Seferoğlu, 2007) tarafından vurgulanan konulardır. Erken dönem kalkınma planlarında ekonomik amaçların ön planda olduğu, ilerleyen dönemlerde ise bu amaçların daha sosyal bir eksene yerleştiği düşünülmektedir. Öyle ki cari kalkınma planındaki özel eğitim, sığınmacılar ve kadınların eğitimi alanları da bu ekseninde değerlendirilebilir. Özellikle okul öncesi eğitime ve kız çocuklarının eğitimine dönük hedefler bu anlamda literatürde yapılan çağrıların (Ay, 2010; Buluç, 1997; Mavi, 2022) politik düzeyde karşılık bulduğunu göstermektedir. Kalkınma planlarında yer alan unsurlar içinde bulunulan siyasi cereyandan, uluslararası etkilerden önemli ölçüde beslenmektedir. Bu anlamda Eğitim İş Birliği Teşkilatı Enstitüsü'nün kurulması tedbiri Türkiye hakkındaki negatif ayrışma kaygılarını (Şirin, 2015) giderebilecek adımlar arasında değerlendirilebilir. Ayrıca tam gün eğitim, patent/faydalı model ile beceri ve tasarım atölyeleri ise uluslararası eğilimleri (Aypay, 2015: 150; Çalışkan, 2011) Türk eğitim politikalarına yansımaları olarak görülebilir. Öte yandan MEB'e düşen politik sorumlulukların satır araları dikkate okunduğunda literatürün takip edildiği izlenimi de oluşmaktadır. Çünkü araştırmacılar (Altan vd., 2016; Gülbahar ve Kalelioğlu, 2018: 7) öğretim planlarının yenilenmesi, buluş ve tasarı temelli eğitim, yeterliklerin geliştirilmesi başlıklarına öteden beri dikkat çekmektedir. Bir bütün olarak değerlendirildiğinde XI. Kalkınma Planı'nda mesleki eğitimi önceleyen ve eğitimin ekonomik dışsallıklarını ön plana alan geçmiş planlardaki yaklaşımın (Küçük, 2008) korunduğu söylenebilir. Hatta mevcut plan da dahil olmak üzere kalkınma planlarına eğitimi ekonomik bir çerçeveye soktuğu eleştirisi yapılabilir. Ancak kalkınma planları bireylere bilinçli hareket etme, meslek sahibi olma, düzenli olma, dürüst davranma, özgür düşünme, yeni fikirlere açık olma gibi temel yetilerin kazandırılmasını da hedeflemektedir. Yaygın eğitim ve aile eğitimleri hakkındaki rehberlik ve danışma hizmetleri, yeterliklerin artırılması tedbirleri bunu kanıtlar niteliktedir.

Bu araştırmanın bazı çıkarımları bulunmaktadır. Öncelikle araştırma cari kalkınma planında kamusal iradenin MEB'den neler istediğini ortaya koymaktadır. Böylece MEB'e düşen yasal sorumlulukları ve MEB tarafından ortaya konulan performansı betimlemek kolaylaşmaktadır. İçinde bulunduğumuz günler araştırma sonuçlarıyla birlikte ele alındığında MEB'in öğretmenlik meslek kanunu, okulların teknik ve fiziksel altyapısının güçlendirilmesi ve okul öncesi eğitim hakkında (eleştirilebilir olmakla birlikte) önemli mesafe kat ettiği söylenebilir. Buna karşın ehliyet ve liyakat, okul yöneticiliğinde profesyonelleşme, okul yemeği, ölçme ve değerlendirme/öğretim programları reformları, arz-talep eşleşmesi, sertifikasyon, beceri ve tasarım atölyeleri gibi pek çok konuda ise MEB'in arzulanana noktaya varamadığı görülmektedir. Bilindiği üzere Türkiye'de kalkınma planları eğitim eğitimsel sorunların saptanmasında başarılı bir görünüme sahiptir (Taş, 2007). Ancak bu hedeflerin gerçekleştirilmesi konusunda araştırmacıların olumsuz görüşleri dikkat çekmektedir (Gönülaçar, 2014; Küçük, 2008). Bu nedenle sıradaki kalkınma planında MEB'e verilecek görevlere politik kararlığın da eşlik etmesi gereklidir.

Ortaya koyduğu tüm farklılıklara ve ifade ettiği özgün çıkarımlara karşın mevcut çalışmanın bazı sınırlılıkları bulunmaktadır. Kalkınma planları üst, genel politik belgelerdir ve doğası gereği orta vadeli hedefler içermektedir. Geride kalan COVID-19 pandemisi ise iki yıldan fazla sürmüştür. Bu durum XI. Kalkınma Planı'nın gerçek anlamda değerlendirilmesini zorlaştırmaktadır. Ayrıca kalkınma planı hazırlanırken ön görül(e)meyen enflasyon sorununun da eğitime ayrılan bütçeyi dolayısıyla eğitim politikalarını önemli ölçüde etkileme potansiyeli bulunmaktadır (Sequeira, 2021). Bu nedenle araştırmanın bulgularını genellemek ve MEB'i ağır şekilde eleştirmek uygun olmayabilir. Araştırmacılara bu durumu göz önünde tutmaları önerilmektedir. Gelecekteki araştırmalarda

araştırmacılara kalkınma planlarında MEB'e düşen politik tedbirlerin ne kadarının gerçekleştirildiği, ne oranda tamamlandığı hakkında bir envanter çalışmasının yürütülmesi önerilebilir.

Kaynakça

- Adem, M. (1981). *Eğitim Planlaması*. Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Araştırmaları Merkezi.
- Akça, Y., Şahan, G., ve Tural, A. (2017). Türkiye'nin Kalkınma Planlarında Eğitim Politikalarının Değerlendirilmesi. *Uluslararası Kültürel ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(2), 394-403.
- Altan, E. B., Yamak, H., ve Kırıkkaya, E. B. (2016). FeTeMM Eğitim Yaklaşımının Öğretmen Eğitiminde Uygulanmasına Yönelik Bir Öneri: Tasarım Temelli Fen Eğitimi. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 212-232.
- Altundemir, M. E. (2012). Kalkınma Planlarından Eğitime Bakış: Kamusal Mallar Teorisi Perspektifinden. *Bilgi Ekonomisi ve Yönetimi Dergisi*, 7(1), 94-105.
- Aslan, O., ve Yılmaz, M. (2021). Türkiye Cumhuriyeti Kalkınma Planları Kapsamında Eğitim Yapılarının Analizi. *Türkiye Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 6(1), 114-132.
- Asteriou, D., ve Agiomirgianakis, G. M. (2001). Human Capital and Economic Growth: Time Series Evidence from Greece. *Journal of Policy Modelling*, 23, 481-489.
- Ay, A. Y. (2010). *Sekiz Yıllık Kesintisiz Temel Eğitime Geçişten Günümüze Kalkınma Planlarının İlköğretimde Okullaşma Oranı ve Sınıf Mevcudu Açısından İrdelenmesi* (No.: 280559) [Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Aypay A. (2015). *Eğitim Politikası* (2. bs.). Pegem.
- Borras, S., ve Edquist, C. (2015). Education, Training and Skills in Innovation Policy. *Science and Public Policy*, 42(2), 215-227.
- Buluç, B. (1997). İlköğretim İkinci Kademe Okullarda Eğitimde Fırsat ve İmkân Eşitliği. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 9(9), 11-22.
- Buyruk, H. (2016). Ekonomik Kalkınma Hedefinden Bin Yıl Kalkınma Hedeflerine: Eğitim-Kalkınma İlişisine Dair Bir Çözümleme. *Mülkiye Dergisi*, 40(1), 11-142.
- Bümen, N. T., Ateş, A., Çakar, E., Ural, G., ve Acar, V. (2012). Türkiye Bağlamında Öğretmenlerin Mesleki Gelişimi: Sorunlar ve Öneriler. *Milli Eğitim Dergisi*, 42(194), 31-50.
- Büyükarıslan, M. A. (1995). Toplumsal Kalkınma ve Eğitim. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 4(4), 535-544.
- Çakmak, Ö. (2008). Eğitimin Ekonomiye ve Kalkınmaya Etkisi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11, 33-41.
- Çalışkan, M. (2011). *Türkiye'de ve Dünyada Patent Süreçleri ve Bu Süreçlerin Patent Sistemine Etkisi* [Uzmanlık Tezi, Ankara Üniversitesi]. Sınai Mülkiyet Hakları Eğitim Merkezi.
- Çoruk, A. (2019). Planlı Kalkınma Dönemindeki Milli Eğitim Şûra Kararlarının Kalkınma Planlarındaki Eğitime İlişkin Hedefler Çerçevesinde Değerlendirilmesi. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 15(4), 297-318.
- DPT. (1963, Ocak). *Kalkınma Planı: I. Beş Yıl*. TCCSBB.
- DPT. (2000, Haziran). *Uzun Vadeli Strateji ve Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı* (No. 697). TCCSBB.
- Fırat, E., ve Aydın, A. (2015). İnsani Kalkınma Endeksine Göre Türkiye'nin Eğitim Endeks Göstergelerinin OECD Ülkeleri ile Karşılaştırılması. *Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 15(29), 62-87.

- Gönülaçar, Ş. (2014). *Kalkınma Planları ve Eğitim*. Academia.
- Gülbahar, Y., ve Kalelioğlu, F. (2018). Bilişim Teknolojileri ve Bilgisayar Bilimi: Öğretim Programı Güncelleme Süreci. *Millî Eğitim Dergisi*, 47(217), 5-23.
- Günkör, C. (2017). Eğitim ve Kalkınma İlişkisinin İncelenmesi. *Uluslararası Sosyal Bilimler Eğitimi Dergisi*, 3(1), 14-32.
- Hamarat, E., ve Arkan, A. (2018, Aralık). *2023 Eğitim Vizyon Belgesi'nde Gelecek Becerileri* (Sayı: 222). Seta Perspektif.
- Hanushek, E., ve Woessmann, L. (2010). Education and Economic Growth. In D. J. Brewer, and P. J. McEwan (Eds.), *Economics of Education* (1st ed., pp. 60-67). Academic.
- Kalkınma Bakanlığı. (2006, Temmuz). *IX. Kalkınma Planı (2007-2013)*. Kalkınma Bakanlığı.
- Kalkınma Bakanlığı. (2013, Temmuz). *X. Kalkınma Planı (2014-2018)*. Kalkınma Bakanlığı.
- Karabulut, A., ve Marul, M. (2011). Mesleki ve Teknik Eğitimde Eğitim Modeli Tasarımı. *Millî Eğitim Dergisi*, 41(191), 78-85.
- Karakütük, K. (2020). *Eğitim Planlaması* (4. bs.). Pegem.
- Karasu, T., ve Mutlu, Y. (2014). Öğretmenlerin Perspektifinden Özel Eğitimde Yaşanan Sorunlar ve Çözüm Önerileri: Muş İli Örneği. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(1), 47-66.
- Kuckartz, U., ve Rädiker, S. (2019). *Analyzing Qualitative Data With MAXQDA*. Springer.
- Kurul, N. (2012). *Eğitim Finansmanı* (2. bs.). Siyasal.
- Küçükler, E. (2008). *Kalkınma Planları Kapsamında Yapılan Eğitim Planlarının Analizi (1963-2005)* (No.: 235724) [Doktora Tezi, Türk Patent Enstitüsü]. Ulusal Tez Merkezi.
- Küçükler, E. (2012). Türkiye'de Kalkınma Planları Kapsamında Yapılan Eğitim Planlarının Analizi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 20(1), 9-26.
- Markowitsch, J., ve Hefler, G. (2019). *Future Developments in Vocational Education and Training in Europe: Report on Reskilling and Upskilling Through Formal and Vocational Education Training* (No.: 2019/07). EconStor.
- Mavi, D. (2022). Disadvantages and Solutions of a Model in Asylum Seeker Education: Temporary Education Centers (TECs). *Participatory Educational Research*, 9(3), 428-444.
- MEB. (2018, Kasım). *2023 Eğitim Vizyonu*. MEB.
- MEB. (2020, Aralık). *2021 Yılı Bütçe Raporu*. MEB.
- Merriam, S. B. (2009). *Qualitative Research: A Guide to Design and Implementation* (3rd ed). Jossey-Bass.
- Miles, M. B., ve Huberman, A. M. (1994/2019). *Nitel Veri Analizi: Genişletilmiş Bir Kaynak Kitap* (3. bs.). (S. A. Altun, ve A. Ersoy, Çev. Ed.). Pegem.
- Özdemir, M. (2010). Nitel Veri Analizi: Sosyal Bilimlerde Yöntembilim Sorunsalı Üzerine Bir Çalışma. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(1), 323-343.
- Patton, M. Q. (2015). *Qualitative Research, and Evaluation Methods: Integrating Theory, and Practice* (4th ed.). SAGE.
- Resmi Gazete. (1973, Haziran). *Millî Eğitim Temel Kanunu* (No.: 1739). Resmi Gazete.
- Resmi Gazete. (2011, Eylül). *Millî Eğitim Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname* (No.: 28054). Resmi Gazete.

- Saldaña, J. (2019). *Nitel Araştırmacılar İçin Kodlama El Kitabı*. Pegem.
- Seferoğlu, S. S. (2007). İlköğretim Bilgisayar Dersi Öğretim Programı: Eleştirel Bir Bakış ve Uygulamada Yaşanan Sorunlar. *Eurasian Journal of Educational Research*, 29, 99-111.
- Sequeira, T. N. (2021). Inflation, Economic Growth and Education Expenditure. *Economic Modelling*, 99, 105475.
- Strateji Geliştirme Başkanlığı. (2022, Ocak). *2022 Yılı Performans Programı*. MEB.
- Şirin, R. Ş. (2015). *Yol Ayrımındaki Türkiye: Ya Özgürlük Ya Sefalet*. Doğan.
- Taş, U. (2007). *Türkiye’de Kalkınma Planları Işığında Eğitimin Kalkınmadaki Rolü* (No.: 206409) [Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Taş, U., ve Yenilmez, F. (2008). Türkiye’de Eğitimin Kalkınma Üzerindeki Rolü ve Eğitim Yatırımlarının Geri Dönüş Oranı. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(1), 155-186.
- TCCSBB. (2019, Temmuz). *XI. Kalkınma Planı* (No.: 1225). TCCSBB.
- Topal, M. (2021). 2023 Eğitim Vizyonu Belgesi’yle XI. Kalkınma Planı’nda Eğitimle İlgili Hedeflerin Karşılaştırılarak Değerlendirilmesi. *Academia Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 156-195.
- Topaloğlu, H., ve Özdemir, M. (2020). Mültecilerin Eğitime Erişmeleri Sürecinde Yaşadıkları Sorunlar ve Sosyal İçerilme Beklentileri. *Electronic Turkish Studies*, 15(3), 2033-2059.
- Toprakçı, E., ve Bakır, D. (2019). Eğitim Alanı Açısından 10. Kalkınma Planı, 2018 Yılı Programı ve MEB Stratejik Planı’nın Uyumluluğunun İncelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 48(222), 103-126.
- Toran, M. (2017). Erken Çocukluk Eğitimi İçin Sürdürülebilir Kalkınma: Türkiye Kökenli Yayınlara Yönelik Bir Değerlendirme. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi* 1(1), 33-44.
- Tunç, K. (2022). Türkiye ve Seçilmiş OECD Ülkelerinde Eğitim ve Kalkınma İlişkinin Sınanması: ARDL Modeliyle Kanıtlar. *Giresun Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 8(1), 146-160.
- Turan, S. (2020). Covid-19 Sürecinde Okul Müdürlerinin Teknolojik Liderliği. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 175-199.
- World Bank. (2010, May). *Innovation Policy: A Guide for Developing Countries*. World Bank.
- World Bank. (2021). *World Development Report 2021: Data for Better Lives*. World Bank.
- Yıldırım, A., ve Şimsek, H. (1999/2016). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (10. bs.). Seçkin.
- Yılmaz, T., ve Sarpkaya, R. (2016). *Eğitim Ekonomisi: Eleştirel Bir Yaklaşım*. Anı.
- Yücel, F. H., ve Çalık, T. (2022) Kalkınma Planlarında Yükseköğretime Yüklenen Roller. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(3), 778-797.

EDUCATION POLICIES IN THE XITH DEVELOPMENT PLAN: WHAT ARE THE DUTIES OF THE MINISTRY OF NATIONAL EDUCATION?

Extended Abstract

Aim: A complete understanding of the duties assigned to the Ministry of National Education (MoNE) in development plans can contribute to essential functions such as evaluating the situation and predicting the future. Thus, the role of the highest authority in managing the Turkish education system can be better understood in terms of development. In addition, it is easier for the public, researchers and practitioners to resolve the development plan-MoNE policies relationship. In this respect, the current study, the current development plan, aims. In previous studies, development plans were primarily analyzed in general terms. It is thought that some past research in education and the MoNE need to be relatively updated. In a limited number of studies, only the view of higher education has been discussed. There is no study in which the current development plan is analyzed regarding MoNE policies. In addition, whether the educational measures in the development plan align with the literature or where they diverge is unknown. In this context, the research aims to resolve the political duties expected from the MoNE in the XIth Development Plan.

Method(s): In the present study, document analysis was used, one of the qualitative research designs. This pattern is used for the analysis of printed and digital materials. The fact that the development plan, which is aimed to be examined in the research, is also a digital document has made it possible to decide that the design mentioned above is suitable for the study. During the analyses, explanatory coding was used for thematic processes. The suitability of this technique for dividing the data into main categories and then into subcategories was decisive in the selection. Research data were accessed from the websites of TCCSBB. In other words, the research was conducted with official documents obtained from open sources. Analyses were also carried out using the qualitative research software called MAXQDA 2020. Firstly, the information obtained in the study was simplified, organized and clustered. Then, the data were consolidated. The consolidated data and the word cloud were shaped in this context. The findings are explained in the findings section and interpreted in detail in the discussion and conclusion section.

Findings: As a result of the investigations, it has been observed that there are various political duties assigned to the MoNE in the XIth Development Plan. A word cloud is used to reflect the preview of the responsibilities. When the word cloud is examined, it is seen that the expressions regarding regulations, vocational education and training are at the forefront of the plan. 222 codes were reached by compiling the political duties of the MoNE in the plan. These codes are clustered into ten themes: *employees, supports, regulations, vocational and technical education, preschool education, training, special education, guidance, asylum seekers and socio-culture*. Here, while most codes are in the regulations theme, relatively few are in the asylum seekers theme.

Conclusion: The study reveals what the public and authorities want from the MoNE in the current development plan. Thus, it becomes easier to describe the legal responsibilities of the MoNE and the performance put forward by the MoNE. According to the results, the MoNE has made significant progress (although it can be criticized) regarding the teaching profession law, strengthening the technical and physical infrastructure of schools, and preschool education. On the other hand, it is seen that the MoNE has not reached the desired point in many subjects, such as qualification and merit, professionalization in school administration, school meals, measurement and evaluation/curriculum reforms, supply-demand matching, certification, and skill and design workshops. However, the researchers' negative opinions on realizing these goals draw attention. The COVID-19 pandemic and inflation problem, which was not foreseen while the development plan was being prepared, persist in Türkiye and potentially affect education significantly. This situation makes it difficult to evaluate the plan in real terms. For this reason, it may not be appropriate to generalize the study's findings and blister the MoNE.
